

инфлацията се въвежда, но ведомството устоява на натиска, като запазва и публикува наред с него и изчислявания дотогава индекс на цените.

И още един актуален пример от края на миналата година. Както беше съобщено по българските медии, за две последователни години гръцката статистика е представяла двукратно занижени данни на бюджетния дефицит на страната с цел да се покаже, че страната изпълнява изискването на ЕС за максимален трипроцентен дефицит. Едва ли ще бъде далеч от истината, ако допусна, че подобно изопачаване на статистическите данни е резултат от определен политически натиск, на който ръководството на статистическото учреждение не е устояло. За съжаление, с това е нанесена трудно поправима вреда върху доверието в гръцката статистика².

Посочените примери потвърждават необходимостта от осигуряването на достатъчно законови гаранции срещу прякото или косвеното вмешателство на административните власти в дейността на статистическото ведомство. Този проблем е фундаментален, изключително актуален и подлежи на дискусия.

Високите изисквания към професионалната подготовка и мандатността на ръководството на НСИ за срок от 7 години са важни елементи, гарантиращи политическата и административната независимост на института. Но те не са достатъчни. В проекта на Кодекса за водене на европейската статистика се казва, че независимостта на ръководството на статистическата служба трябва да бъде специфицирана в закон. "Ръководителят на статистиката трябва да има висока позиция в йерархията, за да осигури високо ниво на достъп до политическите власти и административните публични органи. Той (тя) трябва да бъде от най-висок професионален калибър" (European Statistics Code..., 2005, р. 2).

² В това отношение могат да се посочат и примери от нашето статистическо учреждение, когато в недалечното минало Плановият комитет предварително обявяваше темпа на растеж на националния доход и след това се изискваше от статистическото ведомство да потвърди този темп.

Съвсем пресен е примерът, когато изпълнителната власт отне сградата на НСИ на ул. "6 септември" № 10, ползвана от 1953 г. от националната статистическа институция. Първоначално сградата е отнета за партийна централа, а след това е предоставена за ползване на общинска данъчна служба и на частна банка. За служителите на НСИ в предоставения им друг сграден фонд са създадени абсолютно ненормални условия за работа. А при ненормални условия не може да се очаква високо качество нито на произвеждания статистически продукт, нито на разпространението му. За висока ефективност на работата да не говорим. Не може да се отрече, че този факт е резултат и на принизения статут на НСИ с пряката му подчиненост на изпълнителната власт. Трудно ми е да си представя, че по същия начин би се процедирало, ако изпълнителната власт реши да отнеме сгради на БНТ, БНР или на съдебни институции, чиято независимост е гарантирана със закон и далеч по-добре.